

Tussentijdse evaluatie COVID-19

Veiligheidsregio Flevoland en Gooi & Vechtstreek

Definitieve rapportage – 26 maart 2021

COT | Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement

INLEIDING

Sinds januari 2020 heerst wereldwijd het COVID-19 virus. Vanaf eind februari 2020 zijn de eerste Nederlanders positief getest en geldt zowel nationaal als internationaal een noodsituatie met aandacht voor de volksgezondheid en maatregelen om de verspreiding van het virus te beperken. Alle veiligheidsregio's, waaronder Flevoland en Gooi & Vechtstreek zijn multidisciplinair opgeschaald.

De veiligheidsregio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek willen tussentijds leren van hun respons op de coronacrisis. Ook in deze tweede fase opereerden zij met een RBT per regio en één ROT. Het leren is gericht op **het verkrijgen van inzicht in de stand van zaken en de uitdagingen en bijzonderheden gedurende de crisis**. Dit stelt de organisatie in staat om lessen direct toe te passen en te anticiperen op dat wat nog komen gaat.

In deze tweede tussenrapportage blikken we terug op de **periode van augustus tot en met eind december 2020**. Het COT heeft door middel van 38 interviews ervaringen opgehaald bij de crisisorganisatie. Deze interviews vonden plaats met burgemeesters, adviseurs, OL en diverse betrokkenen bij de oranje en witte kolom.

De rode draden uit de interviews en de lessensessie zijn verwerkt in deze evaluatierapportage. De onderwerpen in deze rapportage zijn gebaseerd op de thema's die gehanteerd worden in de COVID-evaluatie van de Inspectie Justitie en Veiligheid. **Deze zijn aangevuld met reflecties van het COT** over de inzet van veiligheidsregio's bij de bestrijding van COVID-19. Tot slot zijn de belangrijkste uitdagingen en aanbevelingen die volgen uit de specifieke rapportage voor bevolkingszorg aan deze rapportage toegevoegd.

INHOUDSOPGAVE

1. **Context evaluatieperiode:** Deze tweede tussentijdse evaluatie blikt terug op de periode augustus – december. In deze paragraaf beschrijven wij de context van deze evaluatieperiode. Dit bestaat uit zowel landelijke als regionale ontwikkelingen, alsmede organisatorische keuzes die de veiligheidsregio's maakten.
2. **Rode draden per thema:** Op verzoek van de veiligheidsregio's evalueren wij aan de hand van 4 thema's (samenwerking, afstemming, uitvoering en informatiedeling). Deze thema's sluiten aan op de thema's die de Inspectie Justitie & Veiligheid vaststelde voor de zelfevaluatie. De rode draden uit de interviews worden in deze paragraaf per thema weergegeven.
3. **COT-reflectie – Wat valt er op?:** Uit de interviews selecteerden wij de meest opvallende punten. Deze koppelen wij terug in paragraaf 3. Daarin maken wij onderscheid tussen de zaken waarvan respondenten aangeven dat zij deze willen behouden en de meest in het oog springende punten die aandacht behoeven.
4. **Rode draden bevolkingszorg:** Wij voerden een verdiepende analyse voor de kolom bevolkingszorg uit. De voornaamste uitdagingen en aanbevelingen zijn ook toegevoegd aan deze rapportage.
5. **Vooruitblik-COT:** Tot slot kijken wij vooruit naar de komende periode. Op basis van evaluaties bij andere organisaties en veiligheidsregio's signaleren wij enkele knelpunten. Deze zijn voorzien van aanbevelingen van het COT op basis van de gesignaleerde trots- en verbeterpunten.

1. Context evaluatieperiode (augustus-december)

In deze tweede tussentijdse evaluatie blikken wij terug op de periode augustus – december. Aan het begin van deze periode neemt het aantal coronabesmettingen in de regio's toe. Het zwaartepunt verschilt per gemeente. Het aantal ziekenhuisopnames blijft in deze periode nog beperkt. Vanaf begin september is er een landelijk inschalingsniveau. Dit moet veiligheidsregio's in staat stellen passende maatregelen te nemen ten opzichte van het inschalingsniveau waarin de regio zich bevindt. In eerste instantie zijn er drie niveau's, inmiddels vier.

Medio september verandert het niveau van Flevoland en Gooi & Vechtstreek naar 'zorgelijk'. Ook landelijk neemt het aantal coronabesmettingen steeds verder toe. De situatie wordt ernstig. Het kabinet neemt daarom eind september landelijke maatregelen; onder andere door de horeca vanaf 22.00 uur te sluiten. Vanaf dan wordt ook geadviseerd om een mondkapje te dragen in publieke binnenruimtes. Het blijkt onvoldoende om het aantal coronabesmettingen te drukken. Ook neemt het aantal ziekenhuisopnames verder toe. Op 14 oktober kondigt de regering een gedeeltelijke lockdown af. Vanaf 4 november wordt deze voor twee weken tijdelijk verzaamd. Ook wordt er een vuurwerkverbod voor de jaarwisseling afgekondigd. Het effect op het aantal besmettingen is positief. Eind november neemt de roep om maatregelen te versoepelen daarom toe. Het positieve effect houdt echter niet aan.

Per 1 december gaan de Tijdelijke Wet Maatregelen (Twm) COVID-19 en de Tijdelijke Regeling Maatregelen COVID-19 in. Het wordt dan verplicht om in publieke binnenruimten, stationsgebouwen en luchthavens een mondkapje te dragen. Het aantal coronabesmettingen, de grote drukte in enkele steden en de naderende feestdagen en zorgen om mutaties van het virus noodzaken om de maatregelen verder aan te scherpen.

Vanaf 15 december gaat Nederland in lockdown, de strengste lockdown tot dan toe. Nieuw ten opzichte van eerdere maatregelen is dat ook niet-essentiële winkels moeten sluiten. Daarnaast sluiten scholen, niet-medische contactberoepen, musea en theaters. De lockdown duurt in eerste instantie tot dinsdag 19 januari 2021 en wordt gedurende de interviewperiode verlengd tot ten minste 9 februari 2021. Na een advies van het OMT en enkele debatten in de Tweede Kamer gaat op 23 januari een avondklok in. Dit zorgt voor uitdagingen in het kader van de openbare orde en veiligheid

Op 6 januari worden de eerste Nederlanders gevaccineerd. In de aanloop naar de start van het vaccinatieprogramma waren er de nodige wijzigingen. Zo bleek dat de GGD eerder in beeld kwam dan beoogd (bij de start in januari al, waar de GGD eerst rekening hield met medio mei). Door deze wijziging moest de GGD onder hoge druk alsnog vaccinatielocaties opzetten. In Flevoland zijn ze hierbij enkele keren ondersteund door de veiligheidsregio.

Organisatorische wijzigingen

De veiligheidsregio's passen zich steeds aan op de veranderende dynamiek van de crisis. Aan het begin van deze evaluatieperiode start in G&V het multidisciplinair platform. Flevoland opereert in 'waakvlam'-stand. Hiermee wordt gezocht naar een passend antwoord op de versoepelingen per 1 juli, de (op dat moment) naderende Tijdelijke Wet Maatregelen Covid-19 (Twm) en de landelijke strategie om meer lokale maatregelen te nemen. De urgentie van de situatie zorgt er echter voor dat de crisisorganisatie actief blijft. Ook de lange duur van de crisis is reden om de wijze van organiseren tegen het licht te houden. Dit leidt onder andere tot meer ondersteuning van de OL en de voorzitters van de veiligheidsregio's in de vorm van een ondersteuningsstaf en wekelijkse afstemming in de regiegroep.

2. Rode draden per thema (1)

SAMENWERKING MET HET RIJK

- In de zomerperiode schaalde de nationale crisisstructuur af. De veiligheidsregio's opereerden in waakvlam-stand. Toen de besmettingscijfers weer opliepen duurde het een aantal weken voordat Rijk en regio tot een duidelijke rolverdeling kwamen en effectief werden in de uitvoering van maatregelen. De landelijke crisisorganisatie moest opnieuw in de steigers worden gezet.
- **Het Veiligheidsberaad is een zwaarwegend adviesorgaan voor het landelijk beleid** geworden. Met name ten aanzien van draagvlak en uitvoerbaarheid van maatregelen. Er is steeds meer raadpleging met het Veiligheidsberaad voordat maatregelen ingaan, in plaats van dat het Veiligheidsberaad 'corrigerend' werkt.
- In het Veiligheidsberaad zijn **de regio's (gelijkwaardig) vertegenwoordigd**. Voorzitters hebben hierin **steun** aan elkaar. Het Veiligheidsberaad geeft de regio's zicht op de beleidsafwegingen. Dit stelt de regio's in staat om eerder te prepareren. De beperkte tijd tussen het Veiligheidsberaad en de terugkoppeling over de uitkomsten daarvan t.b.v. de RBT-overleggen blijft een knelpunt.
- Met name rond persconferenties werden regio's soms verrast **door toezeggingen of plotselinge veranderingen** van beleid (bijv. op het gebied van testbeleid). In de landelijke communicatie werd soms bovendien gesuggereerd dat burgemeester(s) – of de voorzitter – meer mogelijkheden heeft/hebben dan dat in werkelijkheid het geval is.

AFSTEMMING BINNEN DE REGIO'S

- Respondenten zijn tevreden over de afstemming binnen de regio's. **Ook na het ingaan van de Twm stemmen de partners af.** De burgemeesters werken samen aan COVID-gerelateerde zaken en op bredere beleidsthema's (zoals een jeugdprogramma in G&V of de fieldlabs in Flevoland). Op deze manier worden krachten gebundeld.
- De afstemming is belangrijk voor het toepassen van **uniform (onthefings-)beleid**. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de voorzitters de regio's goed kunnen vertegenwoordigen in het Veiligheidsberaad.
- De regiegroep en ondersteuningsstaf hebben een belangrijke rol in de voorbereiding van RBT-overleggen. Adviseurs van beide voorzitters zijn hierin vertegenwoordigd. Daardoor is het **advies voor de beide regio's in de basis eenduidig en op details gespecificeerd naar de regio**. Ten opzichte van het eerste peilmoment ligt hierdoor meer nadruk op de overeenkomsten dan op de verschillen tussen beide regio's.
- Betrokkenen ervaren **korte lijnen** en zijn **bereid tot samenwerking**. Hierdoor lukt het om snel de benodigde partijen te verbinden, zoals bij fieldlab-experimenten. Respondenten waarderen de rol van de voorzitters die de respons op COVID-19 op kalme en vastberaden wijze leiden.
- Alhoewel hierover wel wordt gesproken is er met name bij respondenten uit G&V een wens om **nauwer samen te werken op de aanpak van de brede maatschappelijke impact van COVID-19**. Denk aan het perspectief voor jongeren, ondernemers en andere kwetsbare groepen.

2. Rode draden per thema (2)

UITVOERING

- Respondenten merken dat zij **goed raken ingespeeld** op elkaar. De achterliggende periode heeft het **netwerk vergroot en verstevigd**. Het werken in vastere samenstellingen heeft hieraan bijgedragen.
- Een aandachtspunt is het **zicht op de gehele crisisstructuur**. Die ontbreekt bij enkele betrokkenen. Er zijn nieuwe teams, die taken van kolommen overnemen. Het is dan soms zoeken naar waar iets moet worden geagendeerd en hoe terugkoppeling hieruit plaatsvindt.
- Respondenten ervaren een **onverminderde drive** bij zichzelf en collega's om te blijven bijdragen aan de crisisbeheersing.
- Betrokkenen hebben beter zicht gekregen op de werking van andere kolommen. Hierdoor is meer kennis over elkaars rol en positie. Het begrip voor ieders positie kan echter wel worden versterkt. Betrokken partijen (denk aan Politie en GGD) hebben ook te maken met landelijke kaders. Het helpt om steeds de **gemeenschappelijke opgave centraal** te stellen, in plaats van de individuele verantwoordelijkheid van een kolom te benadrukken (zoals bij vaccinatie of gebeurtenissen die veel handavingscapaciteit vragen).
- In de handhaving van maatregelen wordt steeds de **verbinding gezocht met burgers en de gezondheidscrisis benadrukt**. Handhavers ervaren minder discussie over de basisregels (1.5 m) maar acteren vooral op nieuwe maatregelen en de verwarring die dit met zich meebrengt (bijv. rond sluiting winkels en uitzonderingen).
- Er is **behoefte aan een strategische communicatieboodschap vanuit de regio's**. Ten opzichte van andere regio's wordt minder gewerkt met een gezamenlijke analyse van doelgroepen en een gezamenlijke campagne per doelgroep. Volgens respondenten ligt er ruimte voor verbetering in het gezamenlijk beïnvloeden van gedrag.

INFORMATIEDELING

- Er is een **intensieve uitwisseling van informatie tussen partners in ROT-verband**. Respondenten zijn hier tevreden over. Het aantal views in LCMS bevestigen dit.
- Het **IAC fungeert als spin in het web voor het eenduidig beantwoorden van vragen van gemeenten**. Gemeenten benutten het IAC veelvuldig voor uitleg over de noodverordening of de Twm en Trm en welke ruimte er is voor maatwerk. Dit maakt onduidelijkheden inzichtelijk en versterkt het gezamenlijk overheidsoptreden. Ook worden raadsinformatiebijeenkomsten georganiseerd om gemeenteraden te informeren over de aanpak.
- Alhoewel de samenwerking met de GGD in G&V is versterkt, blijft dit een aandachtspunt. Er is vanuit de G&V bestuurders een **wens om meer zicht te krijgen op de succes- en knelpunten bij de GGD**. Zodat ook andere partners waar mogelijk kunnen ondersteunen vanuit de gemeenschappelijke opgave die voorligt. In Flevoland zijn respondenten **erg tevreden over de samenwerking met de GGD en de goede verbinding met zorgpartners**.
- De **dashboards van het Rijk en de GGD** geven waardevolle informatie over onder meer de besmettingscijfers en druk op de zorg. Hierdoor is ook zicht op regionale trends. Een aandachtspunt is dat de informatie op beide dashboards niet altijd op elkaar aansluit.
- De veiligheidsregio's Flevoland & Gooi en Vechtstreek beschikken ook over een eigen COVID-19 monitor. Hierin verschijnt wekelijks informatie over o.a. het ziektebeeld, besmettingen per gemeente, handhaving, IAC en het beeld in de media.

3. COT-reflectie: wat valt op – behouden

FLEXIBILITEIT

Daar waar de regio's in de eerste helft van 2020 nog zoekende waren of verzoeken in de koude of warme organisatie opgepakt moesten worden, hanteren de regio's nu een meer flexibele werkwijze. Betrokkenen kijken steeds meer naar de opgave als uitgangspunt, in plaats van naar de organisatiestructuur om de juiste personen en processen te activeren. Zo ondersteunt de brandweer bijvoorbeeld in verzorgingstehuizen en werd in G&V een gezamenlijk jaarwisseling-programma voor de jeugd uitgewerkt. Die flexibele werkwijze willen respondenten graag meenemen naar de toekomst.

SAMENWERKING

Trots zijn respondenten op de samenwerking en de toewijding binnen de crisisorganisatie. Er is veel vertrouwen in elkaar, er wordt naar elkaar geluisterd en er is een goed netwerk met korte lijnen opgebouwd. Daar plukken de regio's in de tweede helft van 2020 de vruchten van. Er wordt vanuit collectieve gedachten gewerkt. De bestuurlijke afstemming is voortgezet na invoering van de TWM. Betrokkenen onderkennen het belang hiervan. Dit draagt bij aan een stevige vertegenwoordiging van de voorzitters in het Veiligheidsberaad en aan eenduidig en consistent overheidsbeleid.

ONDERSTEUNING

De RBT's hebben behoefte aan goede beleidsstukken. Om de OL te ondersteunen in capaciteit en kwaliteit is rond de zomer een ondersteuningsstaf ingericht. Ook kreeg de regiegroep een meer nadrukkelijke rol. Hiermee is de crisisorganisatie er goed in geslaagd om operationele informatie sterker te vertalen naar beleidsadviezen voor de RBT's en het Veiligheidsberaad. Respondenten spreken zich positief uit over deze aanpassing. De rol van de betrokken teamleden sluit aan bij hun reguliere taak. Dit stelt deze teams in staat om tijdens de pieken van deze crisis het benodigde werk onder grote tijdsdruk te verzetten.

3. COT-reflectie: wat valt op – aandachtspunten

(CRISIS)STRUCTUUR

De crisisstructuur werkt naar tevredenheid van de respondenten. Tegelijkertijd geven meerdere respondenten aan dat het zicht op de hele structuur ontbreekt; welke teams zijn er precies actief en wat wordt er van hen verwacht? Wie zit in welk team? Hoe vullen de teams elkaar aan en voorkomen we overlap? Er zijn meerdere 'organogrammen' in omloop. Het is belangrijk dit centraal inzichtelijk te maken. Niet zozeer om dit overal te accorderen, wel om zicht op het geheel te houden en verbinding te blijven maken.

VOORUITKIJKEN

Ten opzichte van de eerste periode lukt het beter om vooruit te kijken. Thema's zijn belegd en toekomstige gebeurtenissen worden geagendeerd. De crisis blijft echter onvoorspelbaar en ontwikkelt zich snel. Volgens de meeste respondenten overheerste de waan van de dag tot december nog steeds. Het lukt dan onvoldoende om vooruit te kijken en scenario's te verkennen. Wij raden aan op gezette tijden aandacht te besteden aan verwachte knelpunten en bestuurlijke dilemma's in de toekomst. Geef het doorleven van toekomstscenario's prioriteit, niet om een vinkje te zetten maar om de gezamenlijke beeldvorming hierover te versterken.

REGIONALE COMMUNICATIE

Op het thema communicatie faciliteren de veiligheidsregio's de gemeenten. Er zijn geen zelfstandige (strategische) communicatieboodschappen vanuit de veiligheidsregio's. Door sommige respondenten wordt dit als gemis ervaren. Soms worden gemeenten namelijk verrast door elkaars initiatieven of uitingen. Andere regio's hebben dit wel en bundelen krachten voor doelgroepanalyses en specifieke communicatie richting die doelgroepen.

4. Rode draden bevolkingszorg (maart-dec.)

Het COT voerde in opdracht van FGV ook een specifieke evaluatie uit voor de kolom bevolkingszorg. De belangrijkste uitdagingen en aanbevelingen zijn toegevoegd aan deze rapportage. Voor een verdere context en onderbouwing verwijzen wij naar de inhoud van de volledige rapportage.

Bijdragen aan de multidisciplinaire samenwerking

De onbekendheid met dit type crisis leidt tot nieuwe uitdagingen. In de eerste fase zoeken betrokkenen naar hun rol en de rol van bevolkingszorg als geheel in de multidisciplinaire crisisorganisatie.

(Bestuurlijk) adviseren 2 RBT's

De regio's hadden een voorname rol in de crisisbeheersing en de voorzitter veiligheidsregio kreeg specifieke bevoegdheden. Vanuit bevolkingszorg moest dus een groot aantal bestuurlijke adviezen worden gemaakt. Op momenten leidde dit tot afwijkende besluiten door de verschillen in de afzonderlijke regio's ten opzichte van elkaar.

Ondersteunen gemeenten op diverse thema's

De crisis heeft een brede impact. Het betreft een gezondheidscrisis met grote sociaal-maatschappelijke en economische gevolgen. Maatregelen treffen iedereen en hebben impact op belangrijke gemeentelijke thema's als onderwijs en jeugd. Het is hierdoor steeds zoeken naar wat wel en niet onderdeel is van de crisisbeheersing.

Fungeren als 'loket' voor 13 gemeenten

Vanuit de noodzaak tot eenduidig uitleggen van regels. Het bleek vooral een uitdaging omdat dit op momenten juridische kennis of kwaliteiten vereisten, die betrokkenen niet zonder meer hadden.

Borgen van de aansluiting tussen lokale en regionale crisisorganisatie

Er zijn verschillende lijnen tussen gemeenten en de crisisorganisatie. ARB'ers zijn onderdeel van de kolom bevolkingszorg (reguliere lijn: ROT/OL-RBT) en adviseren tegelijkertijd hun burgemeester of de voorzitter veiligheidsregio (directe lijn). In de derde fase van de crisis wordt bovendien de ondersteuningsstaf opgericht, waardoor er nog een extra (directe) lijn is tussen gemeenten en crisisorganisatie.

Vertalen van landelijke maatregelen (noodverordeningen) en informatie naar advies, regionale informatie en Q&A's

Inwoners vergelijken landelijk de maatregelen, die door regionaal maatwerk uiteen kunnen lopen. Betrokkenen binnen de regio hadden hierdoor ook een belangrijke rol in het signaleren van niet uitlegbare verschillen of ongewenst effecten van maatregelen.

Plotse linge versoepelingen of aanscherpingen van maatregelen

Dit leidt tot verschillende (soms onverwachte) pieken in de crisis. Inwoners moeten soms zo snel mogelijk van adequate informatie worden voorzien. Hierdoor voelen veel dingen voor betrokken soms als spoedeisend en is het uitdagend onderscheid te maken in urgentie. Hierdoor was het ook complex om vooruit te denken aan de hand van scenario's.

Bewaken van de grote belasting op betrokkenen

De impact op betrokken is al lange tijd groot; de crisis duurt inmiddels een jaar en raakt iedereen zowel op werk-gebied als privé. Ook de spanning tussen crisis- en regulier werk neemt steeds verder toe.

4. Rode draden bevolkingszorg (maart-dec.)

Het COT voerde in opdracht van FGV ook een specifieke evaluatie uit voor de kolom bevolkingszorg. De belangrijkste uitdagingen en aanbevelingen zijn toegevoegd aan deze rapportage. Voor een verdere context en onderbouwing verwijzen wij naar de inhoud van de volledige rapportage. **Let op:** De evaluatieperiode wijkt af ten opzichte van deze periode. Voor bevolkingszorg evalueerde wij de hele periode (maart-dec.).

Terugblik – De coronacrisis ontwikkelde zich tot een crisis van ongekende omvang en een brede impact. Voor alle betrokkenen waren er dus veel eerste keren. Met name de bestuurlijke adviseringskant bleek uitdagend. Ook werden enkele taken die oorspronkelijk binnen bevolkingszorg vallen, elders belegd zoals in de ondersteuningsstaf. Hierdoor was het soms zoeken naar de precieze rol van bevolkingszorg.

De betrokkenen toonde een grote flexibiliteit en toewijding. Daar zijn zij terecht trots op. De samenwerking is steeds meer versterkt en resulteerde in korte lijnen. Betrokkenen vinden en ondersteunen elkaar waar nodig. Dat biedt de nodige aanknopingspunten voor het verdere vervolg.

Uitdagingen fase hierna – De crisis duurt onverminderd voort. Er blijft grote onzekerheid over het verdere verloop. Deze lopen uiteen van ‘scenario-zwart’ tot geleidelijke versoepelingen. Dit kan leiden tot nieuwe pieken binnen de crisisbestrijding, met daarin ook verschillen tussen afzonderlijke gemeenten of andere kolommen.

Het risico van eventuele versoepelingen is dat er verschillen kunnen ontstaan tussen Flevoland, Gooi & Vechtstreek en andere regio's. Zowel voor de communicatie, handhaving als het IAC kan dit uitdagend zijn. Het IAC is sterk geprofessionaliseerd. Dit biedt dus een stevige basis voor het vervolg waarin versoepeling ook weer leidt tot vergelijkingen en detaildiscussies. Aandachtspunt hierbij is de piek na het aankondigen van versoepelingen en de wijze waarop gemeenten het IAC benutten.

Aanbevelingen – In antwoord op de uitdagingen in de volgende fase en bovengenoemde trots- en aandachtspunten, doen wij de volgende aanbevelingen:

1. *Behoud aandacht voor de verschillende lijnen tussen gemeenten en crisisorganisatie.* Dit vergt steeds een goede afstemming met elkaar en terugkoppeling aan alle betrokkenen. Zeker als de crisisstructuur zich anders organiseert in antwoord op eventuele versoepelingen (en lokaal maatwerk daarin) of de nafase.
2. *Bouw reflectiemomenten in over het huidig functioneren.* Dit kan variëren van een kort tussentijds moment tot een specifiek extra overleg, uitsluitend gericht op de uitdagingen en reflectie op het huidige functioneren. Reflecteer bijvoorbeeld gezamenlijk over de rol van het IAC, de capaciteitsdruk en de uitdagingen van de komende periode.
3. *Expliciteer de rol van het IAC voor de fase met versoepeling.* Zodra versoepeling lokaal vorm kan worden gegeven, zal de rol van het IAC als ‘vraagbaak’ kunnen veranderen. Het is zaak om het IAC ook in die fase te benutten. Het IAC kan blijven voorzien in het creëren van overzicht en het signaleren van niet-uitlegbare verschillen. De rol zou nog kunnen worden verbreed door te linken met andere regio's. Inwoners vergelijken namelijk ook breder dan de grens van beide regio's.
4. *Borgen de ervaringen uit deze crisis in OTO-programma's of (kern)samenstelling.* Dit heeft vooral betrekking op de nadrukkelijke juridische en bestuurlijke adviserings-kant van deze crisis. Uit de tussentijdse evaluatie leefde de brede behoefte om nader te bepalen hoe deze kennis te borgen, en of de kolom bevolkingszorg daar de optimale plek voor is.

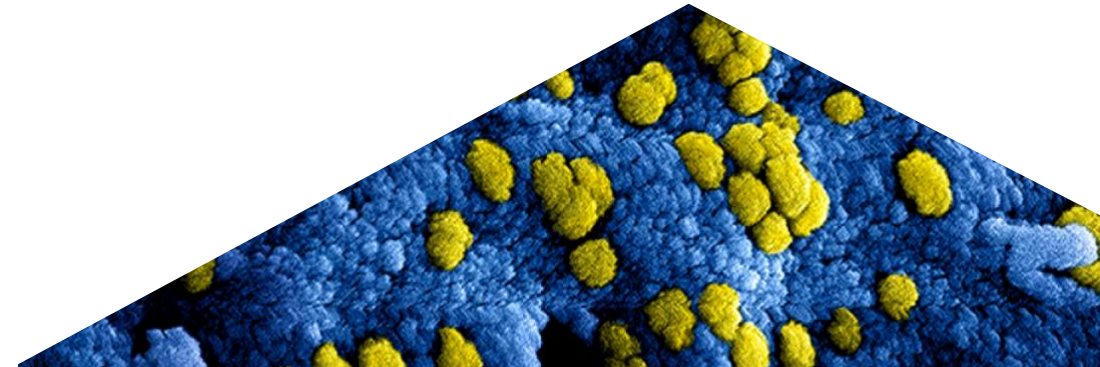

5. Vooruitblik en aanbevelingen COT

De aandachtspunten uit de eerste evaluatieperiode krijgen in de tweede evaluatieperiode de aandacht die ze verdienen. De ondersteuning van de OL is versterkt en er is extra denken en uitvoeringskracht toegevoegd voor de benodigde beleidsadviezen. De beide regio's hebben hun eigen routine en dynamiek maar blijven met elkaar afstemmen. De crisisorganisatie gaat onverminderd door met de bestrijding van COVID-19 in de regio's, maar heeft ook zorgen over het onzekere, verdere verloop. De uitdaging en benodigde inzet blijft onverminderd groot. Deze zal nog voortduren en leiden tot verschil in pieken bij de afzonderlijke organisaties.

Wij signaleren de volgende uitdagingen voor de komende periode:

- 1. Zoektocht tussen het belang van verlenging maatregelen en het (maatschappelijk) snakken naar versoepeling.** Mogelijk resulterend in toenemende weerstand. Dit ook omdat er steeds meer is om 'tegen' te zijn en er veel aandacht is voor wat beter of anders kan. De regio's zullen perspectief willen bieden. Tegelijkertijd behouden zij de belangrijke rol om keuzes uit te leggen en geldende maatregelen te handhaven.
- 2. Uitdagingen rond uiteindelijke versoepelingen.** Bij versoepelingen zullen keuzes moeten worden gemaakt en restricties worden meegegeven. Dit leidt tot vergelijkingen, discussies en uitvoeringsbelemmeringen. Dit vormt een uitdaging voor de regionale communicatie (verklaren van keuzes en verschillen), het signaleren van niet-uitlegbare verschillen en de handhaving.
- 3. Onverminderde aandacht voor de organisatie en snelheid van vaccineren, alsmede de implicaties van de 'hybride samenleving'.** Bij het vaccineren is het belangrijk dat er begrip is voor ieders rol en afhankelijkheden. Daarnaast zal dit flexibiliteit vragen die naar ons inzicht het best kan worden benaderd door de gemeenschappelijke opgave centraal te stellen. In de hybride samenleving is een (significant) deel gevaccineerd en kan ruimte worden geboden, bijvoorbeeld middels test- en vaccinatiebewijzen.
- 4. Druk op bestuurlijke verhoudingen.** Er zijn verschillende visies over de beste manier om uit de crisis te komen. De afzonderlijke belangen leiden tot veel (media)belangstelling. Zeker in een periode waarin de kabinetsformatie is. Dit kan dit effect hebben op de voorspelbaarheid en consistentie van het coronabeleid. Dit bemoeilijkt het vooruit denken en de wens om zo voorspelbaar en betrouwbaar mogelijk over te komen.

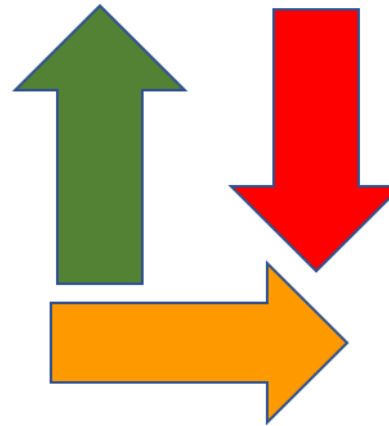

5. Vooruitblik en aanbevelingen COT

Positieve ontwikkelingen

- ✓ Blijvend hoog tempo vaccinatie
- ✓ Merkbare gunstige effecten vaccinatie
- ✓ Grote vaccinatiebereidheid
- ✓ Ruimte voor geleidelijke versoepeling
- ✓ Ruime testmogelijkheden
- ✓ Blijvende financiële steun & andere hulp
- ✓ Steeds meer 'perspectief' & aandacht voor herstel
- ✓ Meeste mensen houden zich aan maatregelen

Mogelijke escalaties

- ✗ Forse groei aantal besmettingen
- ✗ Landelijke overbelasting van de zorg & nieuw leed
- ✗ Opnieuw strengere maatregelen
- ✗ 'Nieuwe' mutatie met grote impact
- ✗ Nieuwe geweldsexplosie in het hele land
- ✗ Merkbare grote economische impact

Blijvende risico's

- ❖ Geen ruimte voor grotere versoepeling: gestage 'stapeling' van negatieve impact
- ❖ Kleinere tegenvallers in vaccinatie
- ❖ Blijvend hoog niveau besmettingen maar zonder forse groei
- ❖ Verharding rond demonstraties & grootschaliger protest
- ❖ Voedingsbodem voor nieuw groepsgeweld
- ❖ '1 overheid' onder druk: publieke discussies burgemeesters
- ❖ Toenemende 'zelfversoepeling'

5. Vooruitblik en aanbevelingen COT

In antwoord op de uitdagingen en bovengenoemde aandachtspunten doen wij de volgende aanbevelingen:

- 1. Bouw reflectiemomenten in over het huidige functioneren.** Dit kan variëren van een kort tussentijds moment tot een specifiek extra overleg, uitsluitend gericht op de uitdagingen en reflectie op het huidige functioneren. Reflecteer bijvoorbeeld gezamenlijk over de samenstelling, omvang en samenwerking tussen en van de teams.
- 2. Organiseer een specifiek reflectiemoment over de uitdagingen in de komende maanden en de nafase.** Wij onderscheiden hierin drie fases, zie kader. Bespreek hierin de verwachte knelpunten en de bestuurlijke dilemma's van de komende periode. Maak daarover de scope en rolverdeling expliciet; welke ondersteuning mag/kan een burgemeester regionaal verwachten en wat is aan gemeenten zelf? Alle gemeenten kunnen baat hebben bij het delen van trends vanuit de diverse partners (jeugdhulp, onderwijs, politie/wijkagenten, GGZ etc.).
- 3. Borg de opgedane ervaringen in de samenwerking en de planvorming.** Er is flexibel gewerkt met nieuwe teams of nadrukkelijker rollen van specifieke teams (zoals de regiegroep en ondersteuningsstaf). In deze crisis voorzag dit in een behoefte. Wel is er een risico van rolvermenging en overlap tussen verschillende teams. Voor deze crisis is het belangrijk steeds de link tussen de teams te borgen; bijv. door structureel resultaten terug te koppelen aan het ROT. Voor andere crises is het belangrijk deze rollen (in bijzonder de nadrukkelijke beleidskant) te borgen.
- 4. Blijf investeren in de 'één overheid'-uitstraling.** Dit ter bevordering van de uitlegbaarheid, consistentie en maatschappelijk draagvlak.
- 5. Trek nadrukkelijk samen op rond communicatie.** Vanwege de eerder genoemde uitdagingen, is het belangrijk om een regionaal verhaal te hebben. Dit staat niet los van de landelijke kaders, maar kan wel richting, consistentie en houvast bieden.
- 6. Intensiveer dialoog met samenleving & gemeenteraad over nafase en herstel.** Gemeenten en de veiligheidsregio's kunnen de brede impact van coronamaatregelen monitoren. Trends en uitdagingen kunnen worden gedeeld. Voor de prioritering en haalbaarheid, is het belangrijk dit in nauwe samenwerking met de gemeenteraden te doen.

Impact van
maatregelen
mentaal, economisch
& sociaal de
komende
6 maanden

Versoepeling

Veerkracht & Herstel:
mentaal, economisch en sociaal op
langere termijn

Deze rapportage is gebaseerd op informatie die ter beschikking is gesteld, en verkregen, tijdens de periode waarin het onderzoek is uitgevoerd. Nieuwe of aanvullende informatie kan van invloed zijn op de reflectie. Het COT beschikt alleen over informatie waar het rechtswege toegang toe heeft. Rapporten worden in beginsel in opdracht van de opdrachtgever gemaakt en niet gepubliceerd. Eén kopie wordt bewaard voor juridische, IT- en wetgeving- en toezichtdoeleinden.

COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement

Admiraliteitskade 62
3063 ED Rotterdam

t +31 (0)10 448 83 00

f +31 (0)70 448 83 01

e cot@cot.nl

i www.cot.nl

